

<kader>

Recidive PGA-klienten nog niet helder

Gaan PGA'ers weer snel in de fout? Niemand weet het precies. In Haaglanden liep een onderzoek naar de recidive van ex-PGA'ers op niets uit. Ook in Rotterdam is het niet gelukt. De Erasmusuniversiteit keek vanaf december 2005 naar de handel en wandel van 282 PGA'ers. De ketenpartners moesten deze jongeren volgen, maar vorig jaar bleek dat in slechts vijftig gevallen gelukt. Het onderzoek is daarom stopgezet. Onderzoeker prof. dr. Hjalmar van Marle (forensische psychiatrie) : "De ketenpartners konden de vorderingen van de PGA-aanpak niet consequent bijhouden. Dat kwam door personeelsverloop en geharrewar over nieuwe definities van de PGA-groepen."

Overigens hielden de politie en het OM nog het beste bij hoe het de 282 PGA'ers verging. De vijftig wel goed geregistreerde gevallen lieten zien dat tachtig procent niet opnieuw een misdrijf pleegt binnen twee jaar na opname in de PGA. Van Marle: "Vijftig correct geregistreerde gevallen is te dun voor conclusies, maar ik weet zeker dat de PGA wel goed werkt."

<af>

Bülent, een veelplegertje

"Ik zie 'm terug, ik weet het zeker."

<intro>

De politie en de ketenpartners in Nederland werken nauw samen om duizenden veelplegertjes op het rechte spoor te krijgen. Deze Persoonsgebonden Aanpak (PGA) is cruciaal voor de veiligheid. Met wisselend succes, zoals het verhaal van een willekeurige jongere en zijn PGA-agent laat zien.

3 oktober, 18.30 uur

Dertig ontevreden smoelen hangen aan de muur van het politiebureau. Het zijn foto's van de PGA-klantjes van dit moment. "Ze krijgen allemaal een schop onder hun hol zoals vroeger. Maar dan met de instanties eromheen," vat een chef samen. Naast hem zit agent Freek – slank, lang, blonde gelhaartjes en blauwe ogen – met in zijn mappen vijf PGA-jongens. Hij somt op: "Twee zitten inmiddels vast wegens een overval, nummer drie zit voor jaren in jeugd-tbs, maar met nummer vier gaat het redelijk goed. Hij haalt goede cijfers met zijn lasopleiding."

Nummer vijf is Bülent (17). Van oorsprong uit Turkije. Dik zwart haar, hoekige kaken, diepliggende zwarte ogen die beurtelings verontwaardiging en melancholie uitstralen. Vanaf zijn dertiende druk in de weer met kleine vergrijpen. Op 24 december 2007 volgt het grove werk: diefstal en vernieling van een scooter uit een kelderbox. Bülent stond op de uitkijk. Op 14 maart 2008 nog een diefstal van een mobieltje met meteen daarna een inbraak op het adres van de eigenaar. Door deze twee delicten is hij PGA'er.

Freek loopt met lange passen naar de portiekwoning van Bülent voor een eerste gesprek. Maar eenmaal boven blijkt de voordeur van de woning niet open te kunnen. Bülent is alleen thuis en heeft huisarrest. "Nou, ze pakken hem wel aan, dat is positief."

10 oktober 19.00 uur

In de woonkamer is nu het hele gezin aanwezig. De moeder deinst achteruit bij een uitgestoken hand. Vader – gedrongen, eeltige handen door de steigerbouw, druk pratend – wijst meteen op de buffetkast. Daar ligt zijn portemonnee. "Hij mag altijd geld pakken als hij wat nodig heeft. Ik begrijp het niet." Bülent zwijgt. Zijn oudere broer tolkt op trage toon wat voor de moeder.

"Je weet waarom ik hier ben, hè," begint Freek richting Bülent. "Ja," klinkt het zachtjes. Freek vertelt dat de politie nu op zijn nek zit, maar ook dat alle instanties hulp kunnen bieden. Wat zijn de afspraken met school, wil Freek weten. Bülent, bassend: "Dat ik serieus naar de lessen ga en mijn gemiste lessen inhaal." Dat is waar, zo weet Freek al uit een brief

van bureau Jeugdzorg. In een slotalinea staat dreigend: "Als je je binnen twee weken weer niet aan de afspraken op school houdt, melden wij dat aan Justitie en kan je vast komen te zitten!" De brief doelt op de kleinere vergrijpen waar Bülent een voorwaardelijke straf voor heeft gekregen van twee weken cel.

Dan heeft Freek het over de scooterdiefstal en woninginbraak. Bülent moet hiervoor in november bij de rechter komen. Freek: "Ze kunnen je na de zitting meteen opsluiten omdat je nog een voorwaardelijke straf hebt voor de kleinere zaken."

Hij begint over de toekomst. "Als je een leuke vrouw tegenkomt, moet je toch iets kunnen bieden?" De vader valt hem bij. "Ik wil alles voor hem regelen. Een rijbewijs ook." Freek: "U bent heel genereus, maar het zou beter zijn als Bülent het zelf oppakt."

11 november, 11.00 uur

Het gezin is aanwezig in de rechtszaal. "Hij gaat straf krijgen," mompelt de vader. Officier van Justitie mr. S. Verhoek eist sowieso uitvoering van de voorwaardelijke straf van twee weken cel. Voor de scooter en inbraak wil ze 150 uur taakstraf of 75 dagen jeugdgevang, plus een schadevergoeding.

Jeugdreclasserder Jolanda Bouwmeester van Bureau Jeugdzorg, die de stevige brief had geschreven, adviseert nu om de oude voorwaardelijke celstraf om te zetten in een werkstraf. En weer een voorwaardelijke straf voor de scooter en inbraak. "Hij zoekt een baantje en we hebben afgesproken dat hij beter zijn best doet op school. Bülent wil iets met voertuigtechniek."

Rechter mr. W. Lok ijzig: "Gewoon opsluiten is toch beter?" Bouwmeester: "Nee, dat zou niet helpen."

Bülent moet vertellen waarom hij nog geen baantje heeft. "Ik ben op zoek." Officier Verhoek: "Hij had in de supermarkt kunnen werken, maar deed dat niet. Vakken vullen en klanten te woord staan vond hij toch te min."

De rechter neigt naar celstraf, maar de advocaat schildert een zich beterende Bülent. Dat brengt mr. Lok aan het twijfelen. Bij celstraf komt de school in gevaar, zo moet hij toch wel erkennen. Er komt een salomonsoordeel: voor de scooter en inbraak een taakstraf van 75 uur, plus nog eens 75 uur voorwaardelijk. En voor de eerdere zaakjes geen twee weken cel, maar 28 uur taakstraf. Totaal dus 103 uur. De schadeclaim van 227 euro voor de inbraak moet Bülent voor één derde betalen, de rest is voor de twee mededaders. De scooterclaim van 775 euro wordt afgewezen omdat de reparatiebon onleesbaar is.

Bülent geeft geen kick. Binnen dertig seconden is hij met vader, moeder en broer verdwenen. Freek: 'Je zag dat hij onder de indruk was. Ik zou me ook niet prettig voelen.'

Mr. Verhoek, al jaren jeugdofficier,: "Ik zie hem terug. Ik weet het zeker."

10 december, 14.00 uur

Bülent loopt weer de kantjes eraf op school. Jolanda Bouwmeester van Jeugdzorg, de moeder en tolkende broer praten met de docente van Bülent. Bouwmeester, na afloop: "Met huiswerk verschuift hij zich achter smoesjes. De computer thuis is stuk, de einddatum in zijn agenda had hij verkeerd opgeschreven. Hij verzuimt ook weer. En hij klaagt dat hij zijn best doet, maar dat iedereen blijft zeuren. Hij had een leraar om extra uitleg gevraagd, maar die zei: 'Ik krijg iedere maand één keer salaris, dus ik leg dingen ook één keer uit.'"

29 december, 18.00 uur

Er gloort hoop. Geen registraties over Bülent in Amazone, geen negatieve geluiden op school. "Het gaat goed met mij," zegt hij trots tegen Freek die weer op de bank heeft plaatsgenomen. Maar, nog steeds geen baantje gevonden. En de 103 uur taakstraf laat ook nog op zich wachten. Jolanda Bouwmeester is ziek, er is wat onduidelijkheid over haar vervanger. De school, taakstraf en het baantje verdwijnen even uit beeld.

21 februari, 16.00 uur

De politie rijdt naar een melding overlast. Er staat een groepje blowende, kabaal makende jongeren. Bülent is één van hen. Pats, daar is een registratie op zijn naam. Dezelfde dag komt een aangifte binnen van een Turkse meneer die zegt te zijn mishandeld door Bülent. Freek

staat machteloos omdat dit een zaak is voor de recherche. "De PGA houdt even op als er een onderzoek loopt," legt Freek uit. "Ik mag de recherche niet voor de voeten lopen."

9 maart, 12.00 uur

Freek baalt. "Waar blijft die taakstraf? Dit kan toch niet!" Ook is hij in verwarring. Even lijkt het alsof de Turkse aangever het slachtoffer was van de eerdere woninginbraak. Heeft Bülent wraak genomen? Amazone geeft nog geen antwoord. Dan besluit hij toch bij Bülent langs te gaan. "Ik zal niet over die mishandeling praten, daar blijf ik keurig buiten."

13 maart, 16.15 uur

Weer op de bank. Bülent loopt helemaal leeg. De school heeft het gedaan. Hij doet zo zijn best, maar de leraren hebben de pik op hem vanwege zijn PGA-stempel. Klasgenoten treiteren hem, gooien met hout in zijn richting, praten stiekem tegen hem als het stil moet zijn in de klas. Vader luistert, in kleermakerszit. Moeder is met een rinkelend mobieltje langdurig vertrokken naar een andere kamer. Dan gaat het over ene B, een verre neef. *Hij* was het die tegen Bülent aangifte heeft gedaan van mishandeling. B. had geholpen bij de inbraak, hij was niet het slachtoffer, zo legt Bülent diep vanuit zijn middenrif uit. "Hij daagt mij en mijn familieleden uit. Hij heeft tegen mij gezegd: 'ik ga jou dood maken'."

Freek complimenteert Bülent met zijn eerlijkheid, dat hij zelf begon over de mishandeling. En schakelt weer terug naar de school. "Je ouders willen je klaarstomen voor de toekomst, zodat je een leuke vrouw kan ontmoeten. Dat gaat niet als je telkens je schriften vergeet of je afspraken. Ja joh, het succes komt niemand aanwaaien."

Bülent ziet andere oplossingen. Hij wil een geheugentest en een andere school om van zijn stempel en het getreiter af te komen. Daarover heeft hij eerder op de dag al afspraken gemaakt met Jeugdzorg. Er komt een briefje op tafel als bewijs. Op 3 april wil Jeugdzorg verder hierover met hem praten.

24 maart, 11.30 uur

Het onderzoek loopt kennelijk gesmeerd. Collega's van Freek halen Bülent discreet op uit de directiekamer van school. Vanwege de mishandeling van B. De docente van Bülent reageert gelaten. "We hebben al die tijd hem de hand boven het hoofd gehouden omdat hij een voorwaardelijke straf had. We hadden hem al honderd keer kunnen schorsen, maar dan was hij in de jeugdgevangenis beland. Dat wilden we voorkomen."

De PGA is tot nader order opgeschort. Freek: "Jammer, heel jammer. Maar ach, als ik alle PGA-klienten in de buurt bekijk, dan helpt een nieuwe vriendin, een baan of pappa worden vaak nog het beste."

De namen zijn gefingeerd om de privacy te waarborgen.

<http://www.bureauberend.nl>